

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E. C. Dekker	Datum	15 december 2023
Doorkiesnummer	030-2863260	Kenmerk	11759617
E-mail	eline.dekker@utrecht.nl	Onderwerp	Vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma 2022
Bijlage(n)	2 (onderaan bijgevoegd)	Beleidsveld	Volksgezondheid

Geachte leden van de raad,

Ieder jaar publiceert het RIVM de landelijke vaccinatiecijfers van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Binnen dit programma worden vaccinaties aangeboden die beschermen tegen 12 ernstige infectieziekten. Aanvullend krijgen de G4 gemeenten inzicht in de vaccinatiegraad per wijk en naar herkomst. Via deze brief informeren wij u over de belangrijkste ontwikkelingen voor de stad Utrecht.

U vindt de nieuwste cijfers over de vaccinatiegraad op www.volksgezondheidsmonitor.nl/zorg-en-opvang/vaccinaties. In bijlage 1 van deze brief staat een samenvatting van de deze cijfers en in bijlage 2 vindt u een overzicht van de stedelijke vaccinatiecijfers, uitsplitst naar wijken.

Daling van de vaccinatiegraad

Uit de nieuwste cijfers blijkt dat de vaccinatiegraad zowel landelijk als in Utrecht verder is afgenomen ten opzichte van vorig jaar. De oorzaken van de daling hangen mogelijk samen met de coronapandemie, die ook gevolgen had voor het vertrouwen in vaccinaties. Uit een peiling juli 2022 van het RIVM¹ blijkt dat ouders van jonge kinderen minder positief zijn gaan denken over vaccineren. Zij hebben bijvoorbeeld vaker een negatief beeld over de effectiviteit en bijwerkingen van vaccineren en het doormaken van infectieziekten ten opzichte van vaccineren. Ook staan zij vaker wantrouwend tegenover de adviezen van de overheid over vaccineren.

De vaccinatiegraad wordt voor het eerst dit jaar lager gerapporteerd dan hij werkelijk is, omdat het RIVM sinds 1 januari 2022 een deel van de vaccinaties anoniem ontvangt (zie bijlage).

Zorgen over de vaccinatiegraad

Wij vinden, net als het RIVM, de daling van de vaccinatiegraad zorgelijk, omdat dit risico's met zich meebrengt. De bescherming tegen het ontstaan van infectieziekten neemt af en de kansen op het verspreiden van een ernstige infectieziekte nemen toe.

¹ Parental intention, attitudes, beliefs, trust and deliberation towards childhood vaccination in the Netherlands in 2022

Landelijk wordt daarom ingezet op het versterken van het vertrouwen in vaccinaties en het verhogen van de vaccinatiegraad. Bijvoorbeeld door samen met het RIVM een campagneweek te organiseren om het belang van vaccineren en het Rijksvaccinatieprogramma onder de aandacht te brengen en kinderen tegelijkertijd een extra gelegenheid te bieden gemiste vaccinaties in te halen. Het RIVM voert daarnaast ook onderzoek uit om scherper te krijgen welke acties nog meer mogelijk zijn om specifieke doelgroepen beter te bereiken. Een kanttekening van de staatssecretaris² hierbij is dat het vertrouwen in vaccinaties niet volledig maakbaar is vanuit de overheid. Uiteindelijk maken mensen zelf de keuze of zij wel of geen vaccinatie willen halen.

Inzet in Utrecht

In onze stad zetten we ons flink in voor een hogere vaccinatiegraad. Dat doen de medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg door hier op alle geschikte momenten in gesprek te gaan met ouders en jongeren. Niet alleen tijdens de reguliere vaccinatiemomenten, maar ook als ouders voor een ander consult komen of bellen met een vraag over vaccinaties. Deze medewerkers zijn geschoold om in gesprek te gaan met ouders en jongeren.

Groepsvaccinaties organiseren we op momenten die zo goed mogelijk aansluiten bij de wensen van ouders en jongeren. We proberen daarin ook nieuwe dingen uit. We organiseren grotere campagnes op een centrale locatie, waarbij we bijvoorbeeld in de avonduren vaccineren. Andere vaccinaties bieden we aan op de wijklocaties dicht bij de mensen in de wijk. We zijn aan het uitproberen wat goed werkt.

We hebben extra aandacht voor kinderen die angstig zijn voor prikken. Denk hierbij aan scholing van medewerkers hoe om te gaan met kinderen tijdens het prikken, afleiden tijdens het vaccineren. We vaccineren ook op een aparte plek of op een apart moment.

Om de ouders zo goed mogelijk te kunnen bereiken, werken we ook samen met de Stichting Sleutelpersonen. De sleutelpersonen zijn onderdeel van verschillende gemeenschappen in de stad met wie zij een goede vertrouwensrelatie hebben. Daardoor kunnen zij vaak laagdrempelig in gesprek gaan over vaccineren. Zij zijn op dit moment bezig een informatiecampagne te ontwikkelen met onder meer filmpjes over het belang van vaccineren. Ook zullen zij informatiebijeenkomsten organiseren voor inwoners in Overvecht en Kanaleneiland.

Wij brengen daarnaast in kaart waar we de komende tijd nog meer op kunnen inzetten samen met de partners in de stad en medische professionals. Zo gaan we ook de verloskundigen, huisartsen en kinderartsen meer betrekken bij dit vraagstuk.

Het is een taai vraagstuk, omdat we het wantrouwen in de overheid niet zomaar kunnen wegnemen. Daarnaast zullen onze inspanningen pas na enkele jaren leiden tot een zichtbaar hogere vaccinatiegraad, omdat deze over een langere periode berekend wordt. Tot die tijd zullen we vanuit de JGZ, samen met de sleutelpersonen en met de partijen in de stad ons hier volop voor blijven inspannen.

We hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

² Vaccinatiegraadrapport 2022 en voortgang aanpak 'Vol vertrouwen in vaccinaties', Kenmerk 3609707-1049543-PG

Bijlage 1. Vaccinatiegraad 2022

De vaccinatiegraad daalt voor alle vaccinaties in 2022

De vaccinatiegraad nam in 2022 zowel in Utrecht als landelijk voor alle vaccinaties af³. In Utrecht is de daling het grootst onder Utrechtse 10-jarigen voor de bof, mazelen en rodehond (BMR)-vaccinatie. Deze vaccinatie nam af van 89,7% in 2019 tot 83,2% in 2022. De oorzaken van de daling hangen mogelijk samen met de coronapandemie, die onder andere gevolgen had voor het vertrouwen in vaccinaties.

Ook wordt de vaccinatiegraad lager gerapporteerd dan hij daadwerkelijk is, omdat het RIVM sinds 1 januari 2022 een deel van de vaccinaties anoniem ontvangt. Dat gebeurt als er geen toestemming is gegeven om gegevens over door hen ontvangen vaccinaties met persoonsgegevens met het RIVM te delen (informed consent). Dit gold voor gemiddeld 4,9% van alle RVP-vaccinaties in Utrecht die in 2022 zijn gegeven. Het is dit jaar voor het eerst dat informed consent invloed heeft op de cijfers over de vaccinatiegraad.

Voor bijna alle vaccinaties is de vaccinatiegraad in Utrecht hoger dan landelijk. Vergeleken met Amsterdam, Rotterdam en Den Haag heeft Utrecht voor alle vaccinaties een hogere vaccinatiegraad.

Uit een peiling juli 2022 van het RIVM⁴ blijkt dat ouders van jonge kinderen minder positief zijn gaan denken over vaccineren. Ouders hebben bijvoorbeeld vaker een negatieve overtuiging over de effectiviteit en bijwerkingen van vaccineren en het doormaken van infectieziekten ten opzichte van vaccineren. Ook staan zij vaker wantrouwend tegenover de adviezen van de overheid over vaccineren.

Verschillen in vaccinatiegraad tussen wijken en groepen Utrechtse zijn de afgelopen vier jaar toegenomen

In Utrecht zijn er grote verschillen in vaccinatiegraad tussen wijken en tussen groepen. Ook ligt het percentage voor de meeste wijken niet meer boven de WHO-norm van 90%. Sinds 2019 hebben we data over de vaccinatiegraad naar herkomst en wijk. De afgelopen vier jaar zijn de verschillen toegenomen. In de wijk Overvecht is het percentage 2-jarigen dat alle vaccinaties heeft gekregen in 2022 met 73,5% het laagst. In Vleuten-De Meern is de vaccinatiegraad bijna 20% hoger, namelijk 93,2%. In 2019 was het verschil in vaccinatiegraad tussen Overvecht en Vleuten-De Meern nog 8,9%.

De lagere vaccinatiegraad in de wijken Overvecht en Zuidwest wordt mogelijk mede bepaald door de lage opkomst van mensen met een migratieachtergrond.

De BMR-vaccinatiegraad in Utrecht voor kinderen met een Marokkaanse herkomst is 69,6% in 2022. Dit is 86,7% voor kinderen met een Turkse herkomst. De vaccinatiegraad is hoger voor kinderen zonder migratieachtergrond, namelijk 93,3%.

Op www.volksgezondheidsmonitor.nl vindt u informatie over de ontwikkeling van de Utrechtse vaccinatiegraad tussen 2019 en 2022 naar herkomst.

64% van de zwangere vrouwen in Utrecht is gevaccineerd tegen maternale kinkhoest

Het percentage vrouwen in Utrecht dat in 2022 tijdens hun zwangerschap gevaccineerd is tegen maternale kinkhoest (MATK) is naar schatting 63,7%. Deze vaccinatie beschermt de zwangere en haar ongeboren kindje tegen kinkhoest. Het percentage gevaccineerden was in 2021 76,0%. Een mogelijke verklaring voor deze daling is dat een groot deel van deze vaccinaties in 2022 zijn gegeven. Hierdoor is het aandeel anonieme vaccinaties in Utrecht groter dan voor andere vaccinaties, namelijk 22,0%.

³ Jaarverslag 2022, Rijksvaccinatieprogramma, RIVM

⁴ Parental intention, attitudes, beliefs, trust and deliberation towards childhood vaccination in the Netherlands in 2022

Datum 15 december 2023
Ons kenmerk 11759617

Toelichting methode geschatte kinkhoestvaccinatie

Er zijn voor het Rijksvaccinatieprogramma geen actuele cijfers beschikbaar over hoeveel vrouwen zwanger zijn en in aanmerking komen voor de maternale kinkhoestvaccinatie. Daarom wordt in de berekening van de vaccinatiegraad gebruik gemaakt van het aantal geboren kinderen om te schatten hoeveel zwangere vrouwen er in Nederland in een bepaalde periode waren. De deelname aan de maternale kinkhoestvaccinatie betreft dus een *schatting*.

Bijlage 2. Tabel vaccinatiegraad 2022

In de tabel vindt u de vaccinatiegraad 2022. Onder de tabel vindt u ter vergelijking de tabel van vaccinatiegraad 2021.

Vaccinatiegraad Utrecht 2022

	Stad Utrecht	Binnenstad	Leidsche Rijn	Noordoost	Noordwest	Oost	Overvecht	Vleuten-De Meern	West	Zuid	Zuidwest
DKTP (2 jr)	90.1	-	91.4	93.0	91.7	91.4	78.1	94.9	93.4	89.8	84.0
Hib (2 jr)	91.6	-	92.5	94.3	93.6	94.9	80.2	95.9	94.4	90.9	85.8
Hep B (2 jr)	90.1	-	91.6	93.5	92.1	90.4	78.6	94.6	92.5	89.8	83.5
Pneu (2 jr)	90.9	-	91.4	93.5	93.0	93.9	79.5	95.6	92.8	92.4	84.8
BMR (2 jr)	90.6	-	90.5	93.7	91.9	94.4	78.6	95.4	95.6	90.9	83.7
MenACWY (2 jr)	90.2	-	90.7	93.5	91.1	93.4	77.9	95.6	93.8	91.3	83.2
Alle RVP op 2 jr	86.8	-	87.8	90.3	87.4	88.3	73.5	93.2	90.0	87.3	79.8
DKTP (5 jr)	90.6	-	88.6	95.3	90.4	92.1	85.6	95.9	93.0	90.9	81.9
DTP (10 jr)	82.8	-	80.7	92.3	81.5	88.4	65.7	88.1	86.9	86.3	75.9
BMR (10 jr)	83.2	-	81.3	93.3	81.2	88.0	66.1	88.4	86.5	87.3	76.9
HPV (14 jr)	54.6	-	54.7	77.6	44.1	63.2	21.2	67.4	59.2	58.7	35.4
MenACWY (15 jr)	76.0	-	80.4	88.1	73.7	84.9	49.0	84.1	83.8	76.4	54.4

> 90%
van 80% t/m 90%
< 80%

Vaccinatiegraad Utrecht 2021

	Stad Utrecht	Binnenstad	Leidsche Rijn	Noordoost	Noordwest	Oost	Overvecht	Vleuten-De Meern	West	Zuid	Zuidwest
DKTP (2 jr)	93.1	93.8	92.9	97.4	93.4	95.3	86.4	96.0	95.2	94.5	87.5
Hib (2 jr)	94.0	93.8	93.6	97.9	94.2	97.2	87.8	96.4	96.2	94.8	88.9
Hep B (2 jr)	93.1	93.8	92.9	97.6	93.6	95.3	86.4	96.1	94.3	94.5	86.5
Pneu (2 jr)	92.9	93.8	92.0	97.4	93.0	96.7	85.9	95.4	94.9	94.8	87.7
BMR (2 jr)	92.6	92.6	92.1	96.9	92.4	96.7	85.9	95.5	94.6	94.8	86.5
MenACWY (2 jr)	93.5	93.8	93.5	97.9	93.4	96.2	87.1	96.0	95.5	94.8	88.0
Alle RVP op 2 jr	91.0	92.6	91.0	95.7	91.4	95.3	83.6	94.4	92.4	92.8	83.1
DKTP (5 jr)	91.4	91.5	90.8	94.4	91.7	94.4	87.2	95.4	88.3	89.9	88.2
DTP (10 jr)	88.0	-	85.4	94.8	89.0	89.2	72.7	93.0	93.0	90.4	83.6
BMR (10 jr)	88.5	-	85.7	95.0	89.3	90.7	73.2	93.5	94.1	90.4	83.6
HPV (14 jr)	78.6	-	80.8	89.5	76.4	86.8	60.1	84.6	83.1	75.3	64.9
MenACWY (15 jr)	57.4	-	51.4	75.7	54.5	73.9	-	73.4	73.0	59.4	-

> 90%
van 80% t/m 90%
< 80%